

sebutus abba conf. Obbecus abba conf. Vincentius abba conf. Fortunius abba conf. Stephanus abba conf. Pascasius abba conf. Joannes abba conf. Comes Gundisalvus conf. Comes Munius conf. Didaco Alvarez conf. Alvaro Gundisalvez conf. Ruderico Didaz conf. Fredinando Periz conf. Garcia Monioz conf. Joan Jonnez conf. Didaco conf. Bermudo Guerriz conf. Antolino Nunnez conf. Alvaro Salvaterez conf. Alvaro Didaz conf. Gundisalvo Didaz conf. Obeco test. Gallindo test. Didaco test.

NOTA,

Las infantes se creyeron bastante autorizadas con sola la voluntad del rey para erijir una catedral en Gamonal en lugar de la destruida de Oca, cuyo obispado estaba restaurado, y no se acordaron de contar con el papa ni con los concilios.

Núm. 39.

Traslacion de la catedral del obispado de Oca á la ciudad de Burgos, con supresion de los otros obispados, de lo que por entonces se llamaba Castilla vieja por el rey Alonso VI en 1º de mayo de 1075.

Esp. Sag. tom. XXVI. Apénd. VIII.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen. Ego Adephonsus, Dei gratia et propitiatione rex Hispaniae, ac Ferdinandi imperatoris magni filius et Sanciae reginae, ob delictorum meorum remissionem, necnon pro immensa Dei dilectione disposui. Deo opitulante, in meo corde renovare atque immutare Burgis Aucensem episcopatum, quia multis temporibus destructus à sacenis esse dignoscitur, et in omnibus secundum Dei dispositionem amplificare, et domum sedis beatae Virginis Mariae ibi in proprio meo palatio reaedificare. Ego igitur jam prefatus rex facio testamenti privilegium ad Burgensem epis-

copatum tibi domino meo Simeoni episcopo, tam de rebus adquisitis Aucensis episcopatus quae ab antecessoribus tuis adquisiti sunt, quam de parvis muneribus quae omnipotenti Deo et tibi praesens offero. Concedo itaque tibi et ecclesiae tuae in renovatione ipsius episcopatus quamdam parvulam partem, videlicet patris mei Ferdinandi regis et matris meae Sanciae reginae palatum quod Burgis habeo et confirmo in eo esse perpetuo jure episcopalem cathedralam, *in vice videlicet Aucensis ecclesiae.* Hanc vero ecclesiam cum praefato palatio Deo sanctaeque Virgini Mariae et tibi Simeoni episcopo tribuo, atque cartam testamenti facio quatenus secundum decreta canonum mater ecclesiarum jure vocetur, et *caput dioecesis totius Castellae à cunctis fore dignoscatur*, necnon in ea sicut praediximus pontificalis sedes in vice Aucensis ecclesiae habeatur.

Dono insuper tibi et Burgensi sedi tuae quam ex proprio censu meo reaedifico, cunctis ipsius Burgensis civitatis ecclesias cum cimeteriis suis et domibus, sive haereditatibus atque beneficiis quae à fidelibus omnibus ei tradita et oblati fuerint. Dono etiam quamdam villam in alfoz de Berbesca, nomine Platano, cum illa haereditate de Otero Martini, et cum omnibus ad eamdem villam in alfoz, cum terminis scilicet suis, et pascuis, et paludibus, et montibus, et fontibus, exitibus et regressibus. Offero etiam ad augmentum tibi et potus ibidem Deo servientium, quoddam monasterium quod dicitur S. Euphemia de Chozuelos, et est in territorio de Ferrera. Et sic testor ad illam supradictam sedem illud monasterium, et suum debitum quod illi monasterio perinet cum vineis, terris, cultibus et incultibus, pomaria, arbores fructuosas et infructuosas, rivos, piscarias, molendinos, villas eremas et populatas, decanias, et omnes suas alias divisas, seu etiam haereditates et quantum ad profectum hominis ibi inventum fuerit, totum concedo Burgensi sedi perpetuo servitum.

Dono etiam monasterium quod dicitur S. Eulaliae de Muciehar cum omni sua haereditate, et cum omni subje-

ctione sua, quanta in testamentis ejus resonat, tam erema quam
populata, et quanta ab episcopo et canonicis eis potuerit
exquiri aliqua investigatione, sine inquirere aut semotis, sicut
mihi accidit ex successione avorum et parentum meorum
cum suprascripta villa quae dicitur Muciehar; quod monas-
terium cum sua villa et cum toto suo debito haereditatis
atque possessionis testor una cum uxore mea Constantia re-
gina per petitionem dominij Simeonis Burgensis sedis religio-
sissimi episcopi. In suburbio de Mefangos cellam S. Colum-
bae et omnia ei pertinentia ad integrum. Et in Lezennana
quantum habeo ab avis meis, et possideo à parte, Eodem
robore concedo in Alfoz de Muñio villam cognominatam
Vasconciellos cum omni integritate et terminis atque
omnibus sibi pertinentibus. Eadem honore de Muñio
in monte qui dicitur Varzalamio, villam advocatam Maho-
mat, et omnia ei pertinentia cum integritate, cum terris,
vineis et montibus, pascuis, pratis, paludibus, terminis, de-
fessis antiquitus constitutis, et cum sua defensa in qua nullus
homo aussus sit intrare. Et quicumque ibi inventus fuerit
ad scindenda ligna, pro unaquaque arbore quinque solidos
exolvat. Quod si quispiam cum carro et bovis intraverit,
episcopus carrum et boves accipiat. Et si incisor lignorum
cum lignis usque in domum suam fugerit et custos silvae
eum persecutus fuerit furtiva ligna sede praefati reddere cogatur
et amissis spoliis for in carcere detrudatur quoisque de una-
quaque arbore quinque solidos ab illo reddantur. Si vero
in praedicta defessa pascendis gregibus ovibus vel porcorum
aliquis inventus fuerit, de unoquoque grege duos arietes, vel
duos porcos reddat; et si armenta boum vel greges equar-
um ibi inventa fuerint, de unoquoque quadrupede solidum
habeant. Si quis vero causa venandi retia vel laqueos teten-
derit, vel cum canibus ad venandum intraverit, venationes
et retia laqueosque perdat, et propriis vestimentis, nudus
recedat, sicut sonst in regula, hoc est, de illa cucha de Al-
foz S. Clementis, et pro summo cerro descendit ad Val de
Kal, et vadit per semitam. Simile jure dono monasterium

quod vocatur S. Maria de Berbescae cum omnibus sibi per-
tinentibus, cum decaneis, cum collaceis, cum terris; et vi-
neis, et molendinis, atque ductibus, et reductibus, cum pas-
cuis, pratis egressibus et regressibus, totum ab omni integri-
tate sicut sonat in ipsa regula de Berbesca. Sub tali etiam
fortitudine do juxta flumen de Aslanza, villam mediam quae
vocatur S. Julianus in accidentia de Lerma cum sibi con-
venientibus. In ipso necnon eodem flumine similibus insti-
tutis offero villam de Keia cum omnibus sibi subjectis quae
et in Alfoz de Scuderos. Tali etiam constitutio trado in
villa quae fertur Fenocuár, totum illud quod ad me perti-
net cum ipsis duobus populatoribus in sigillo de Clunia cum
omnibus eidem villaे subjacentibus. Et in termino de Fonte
Opia monasterium quod vocatur S. Mariae de Ravanera
cum sua decima de Forniellos et cum omnibus quae illi
pertinent. Sub tali necnon fodere concedo villam quae vo-
catur La Rade in accidenti de Muradiello cum cunctis ei
convenientibus. Eadem potestate trado villam de Rodrigo in
accidenti de Becerris, in littore de Pisorga cum omnibus
quae ad me pertinent. Dono autem haec praedicta cum omni-
bus quae ad ea pertinent, et quantum in illis habeo, vel
habere debeo, pro qualcumque voce cum suis terminis, cum sil-
vis, montibus, pratis ac pascuis, tam culto quam eremo cum aquis
a quarum et eductibus sive reductibus, omnia et per omnia et in
omnibus cum omni integritate. Concedo autem proprio regali
privilegio ut omnes superius nominatae villaе, et omnia quae
vos adquisistis aut adquirere potueritis, vos vel successores
vestri non eant ad fiscale fabricandi imperium castella, seu
annuhta, aut fossatura, et non patientur injuriam sajoni ne-
que pro homicidio, neque pro furto, neque pro stupro,
neque pro ulla alia calumnia nec sint subjecti teloneo,
sed in omnibus plenissimam firmitatem firmissimumque
rebur obtineat in aevum. Adjicio etiam et regali sanctio-
ne vel privilegio confirmo ut omnia monasteria, seu villas
vel possessiones, sive ecclesiа quae frater meus rex Sancius
pro adipiscenda peccatorum suorum venia, et pro perpetua

vitae aeternae remuneratione *sub testamentis Aucensis ecclesiae* aut tibi vel praedecessoribus tuis contulit sint confirmati Burgensi ecclesiae. In hac igitur ecclesia praecipio, ut canonicci assidue commorentur, à quibus Deo et S. Virgini Mariae sollerter servitum exhibeat. Quibus etiam dono atque concedo plenissimam in perpetuum habere libertatem, sive licentiam emendi haereditates et domos, tam in eadem civitate ubi sedes nunc in ipsa civitate habetur, quam in caeteris omnibus villis meis. Proinde namque ubicumque habuerint domos, haereditates, sive aliquas possessiones vel aliquod movile sint omnia concessa praefatae sedi, et in jure prae-sulis ejusdem ecclesiae, sine maneria et sajoris injurya, atque sine aliqua fiscali consuetudine. Volo insuper ut sint honorati super omnes clericos totius dioecesis. Ideoque eis hanc dignitatem habere concedo, ut in quocumque loco eorum aliquis fuerit si quilibet pignorare aut eum occidere, aut illi aliquo modo dedecus aliquod facere praesumpserit, ita emendet praesuli ecclesiae calumniam vel homicidium, ac si faceret uni de melioribus infanzonibus regni mei. Insuper pro sacris ordinibus secundum quod sancti canones commendant canonica ab eo exigatur justitia. Haec nunc itaque omnia quae in honore Dei omnipotentis et beatae virginis Mariae libens offero in omnibus usque in finem saeculi si ne aliqua inquietudine alicujus regis, comitis vel principis plenissima firmitate tenere jubeo. Si quis vero ab hodier-no die deinceps ex successoribus meis quilibet rex aut comes, seu aliquis qualiscumque homo, contra hanc donationis meae cartam, vel decretum contemptum fuerit, vel prae-sumptive insurrexerit, et dirumpere tentaverit, à liminibus sanctae Dei ecclesiae extraneus existat, iramque Dei incur-rat, necnon cum Juda Domini proditore portio ejus maneat, atque anathematis vinculo subjaceat. Insuper eccl esiae cui vim inferre commisserit, vel episcopo qui ei praefuerit, CC. suri libras coactus persolvat, et hujus meae donationis privilegium firmum stabileque permaneat. In hac eadem etiam institutione tali tenore concedendi jubeo, ut

de his haereditatibus quas libens Deo et S. Mariae offero, nullus homo habeat licentiam ducere in aliam partem, sed cum suo foro serviant Deo et beatae virginis Mariae. Facta carta donationis seu decreti kalendas maii, era T.C.X.III. Fuit autem corroborata in Donnas in die scilicet natalis domini regnante domino nostro Iesu Christo, et per me per ipsius misericordiam tenente sceptrum regni apud Legionem, et Castellam seu Gallaciam, atque Asturicensem provinciam. Ego itaque Adephonsus rex hoc decretum valitudini regali sancitum scribere feci; et scriptum propriis manibus firmavi, praesentibus sororibus meis et primatibus palatii mei perenniter roboravi. Ego Adephonsus Dei gratia rex hoc testamentum fieri jussi, et factum datis testibus corroboro Urraca et Geloira regis Ferdinandi filiae conf. Ruderico Obezchez comes Gallaeciae conf. Ruderico Didaz Ovetensi comes conf. Pelagio Vellidez dispensator regis conf. (Constantia uxor scilicet Adephonsi regis conf.). Bernardus Palentinae sedis episcopus conf. Munnio Fontisclari episcopus conf. Comes Gundisalvus conf. Munnio comes Asturicensis conf. Rudericus armiger regis conf. Nunno Alvarez conf. Alvaro Salvatoriz conf. Ferdinando Didat conf. Martino Flaynez conf. Petro Gutierrez conf. Didago Alvarez conf. Didago Gundisalvez conf. Gonsalvo Alvarez conf. Alvaro Gonsalvez conf. Azenar hic testis. Petrus hic testis. Bermudo hic testis. Joannes Blandemirez gd. hic testis.

NOTA.

El rey Alonso sexto mudó por autoridad propia la catedral desde Gamonal hasta la ciudad de Burgos, y la estableció en su palacio mismo.

*Restauracion del arzobispado de Toledo por el rey Alonso
sesto de Castilla en 18 de diciembre de 1086.*

Archivo de Toledo, y Noguera en los apéndices de la *Historia de España* por Mariana, edición de Valencia, tom. V, pág. 397, año 1789.

In nomine domini et salvatoris nostri Jesu-Christi, qui est Deus de Deo, lumen de lumine, creator et formator totius mundi, redemptor atque salvator omnium fidelium, qui ei ab initio mundi fideli devotione placuerunt. Ego, disponente Deo, Adephonsus Hesperiae imperator, concedo sedi metropolitanae scilicet S. Mariae urbis Toletanae honorem integrum, ut decet habere pontificalem sedem secundum quod praeteritis temporibus fuit constitutum à sanctis Patribus. Quae civitas abscondito Dei iudicio CCC.LXXVI. annis, possessa fuit à mauris Christi nomen communiter blasphemantibus. Quod ego intelligens esse oprobrium ut despecto nomine Christi, abjectisque christianis, atque quibusdam eorum gladio seu fame diversisque tormentis mactatis, in loco ubi sancti nostri patres Deum fidei intentione adoraverunt maledicti Mahometh nomen invocaretur postquam parentum meorum, videlicet patris mei regis Ferdinandi et matris meae Sanciae reginae, Deus mirabili ordine mihi paccatum tradidit imperium, bellum contra barbaras gentes assumpsi, à quibus post multa praelia et post inumeras hostium mortes, civitates populosas et castella fortissima adjuvante Dei gratia coepi. Sieque inspirante Dei gratia exercitum contra istam urbem movi, in qua olim progenitores mei regnaverunt potentissimi atque opulentissimi, existimans fore accep-tabile in conspectu Domini, si hoc quod perfida gens sub malefido duce suo Mahometh christianis abstulerat, ego Adephonsus imperator, duce Christo, ejusdem fidei cultoribus reddere possem, quamobrem amore christianaे religionis, dubio me periculo submittens, nunc magnis et frequentibus

praeliis, nunc occultis insidiarum circumventionibus, nunc vero appertis incursionum devastationibus, septem annorum revolutione, gladio et fame simul et captivitate, non solum hujus civitatis, sed et totius hujus patriae habitatores affixi. Quippe ipsi indurati ad sui desiderii malitiam iram Domini super se publica infestatione provocaverunt. Idecirco timor Domini et mentis invalidudo irruit super eos. Quibus rebus coacti ipsimet janus urbis mihi patefecerunt, atque imperium quod victores prius invaserant, victi perdiderunt. Tunc ego residens in imperiali aula atque à profundo cordis mei gratias Deo reddens, summa curare coepi diligentia, quomodo S. Mariae genitricis Dei inviolate, quae olim fuerat præ-clara, recuperaretur ecclesia. Cui rei constituens diem, convocavi episcopos et abbates, necnon et primates mei imperii, ut essent mecum Toleto die quinto decimo kalendarum januarii, ad quorum consensum ibi dignus Deo eligeretur archiepiscopus, actibus probus, et sapientia clarus, et quorum officio domus erupta diabolo ecclesia sancta dedicaretur Deo: quorum consilio et providentia est electus archiepiscopus nomine Bernardus, et die praenotato consecrata ecclesia sub honore S. Deigenitricis Mariae, et S. Petri apostolorum principis, et S. Stephani protomartyris, et omnium Sanctorum, ut sicut hactenus fuit habitatio daemonum, ab hinc permaneat sacrarium coelestium virtutum et omnium christicolarum; in quorum praesentia episcoporum et collegio meorum primatum ego Adephonsus gratia Dei totius Hesperiae imperator facio dotem donationis sacrosancto altari S. Mariae et tibi Bernardo archiepiscopo, necnon et omnibus clericis hoc in loco honestam vitam ducentibus, pro remedio animae meae vel parentum meorum, villarum quarum haec sunt nomina: Barcelles, Cubeise, Arcobreca, Almunacir, Cabanas de Sagra, Rutellas, Turrus ducus in terra de Talavera, Alcoleya in terra de Alcalà, Lousolus in terra de Guadalhajara, Burrioca, et Almunia, quae fuit de Abenicia, cum suo horto et illos molinos de Habid: et de omnibus vineis quas ego habeo in villa Setina medietatem: et *

omnes illas haereditates, seu casas et tendas quas habuit his temporibus quibus fuit mesquita maurorum, do ei et confirmo, quando est facta ecclesia christianorum. Insuper decimam partem meorum laborum quos habuero in hac patria; similiter et tertiam partem decimalrum omnium ecclesiarum quae in ejus dioecesi fuerint consecratae. Sed et omnia monasteria quae fuerint in hac civitate constructa, sive Deo dicata, tuae providentiae omnimodo prospicienda esse mando. Hoc autem etiam adhuc ad cumulum honoris addo: *Ut episcopos et abbates seu et clericos mei imperii, qui praeerit huic ecclesiae provideat iudicandos.* Has vero praedictas villas huic sanctae ecclesiae et tibi Bernardo archiepiscopo ita libera donatione concedo, ut neque pro homicidio, neque pro rauso, neque pro fossataria, neque pro aliqua calunnia aliquando irrumptantur, eadem roboratione roborentur, et illae quas ego adhuc addidero, aut tu ab aliquibus adquisieris, haec omnia suprascripta ea mentis intentione ad honorem salvatoris nostri Dei et ejus genitricis offero, ut qui hic venerabi vita vixerint, possint habere temporale subsidium. Et ego post hujus vitae decursum merear habere aeternam refrigerium. Quod si quis, quod absit, aliquando violare suadente diabolo pertentaverit, fiat particeps maledictionis Dathan et Abiron, quos ob execrandam superbiam vivos ierra deglutiens ad inferos transmissit. Sitque hoc factum inviolabile atque firmum, quamdiu perduraverit saeculum, ipso regente et mihi meorum veniam peccatorum concedente, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Facta series testamenti era MCXXIII, die quinto decimo kalendarum januarii.

Primera Columna.

Ego Adephonsus imperator hoc privilegium manu mea conf.—Ego Constantia regina quod dominus meus fecit conf.—Ego Didacus ecclesiae S. Jacobi episcopus hujus rei factum conf.—Petrus gratia Dei Legionensis episcopus conf.—Osmundus Astoriensis episcopus conf.—Raymundus Pa-

lentinae sedis episcopus conf.—Gomez Auriensis episcopus conf.—Petrus Nazarenus eps. conf.—

Segunda columna sobre la cual está el signo.

Amor Lucensis episcopus conf.—Arias Ovetensis episcopus conf.—Petrus Auriensis episcopus conf.—Adericus Tudensis episcopus conf.—Cresconius Conim briensis episcopus conf.—Gundisalvus Menduniensis conf.

Tercera Columna.

Ego verò Urraca Ferrandi regis filia conf.—Et ego Gelvira una cum sorore mea conf.—Petrus Ansurez comes conf.—Garcia Ordonez comes conf.—Martinus Hainiz comes conf.—Martinus Adephonsus comes conf.—Fredenandus Didaz comes conf.—Froyla Didaz comes conf.—Rodericus Ordoniz Armiger regis conf.—Sisnandus Conim briensis consul conf.

Cuarta column.

De Castilla Gunsalvus Nuñis conf.—Alvarus Didaz conf.—Xemena Fortuniones conf.—Lopus Sans conf.—Didacus Sans conf.—Petrus Alvariz conf.—Redericus Gundisalvus conf.

Quinta Columna.

Pelagius Bellidiz conf.—Alvarus Haniz conf.—Ermegildus Ruderiquiz oeconomus domini regis conf.—Fredenandus Petriz conf.—Petrus Joannes conf.—Menindus Petriz conf.—Ferdinandus Menindiz conf.—

Sexta column.

Qui praesentes fuerunt.—Citi testis.—Petrus testis.—Relagius testis.—

Bajo de todo.

Sisnandus Astrariz clericus regisque notarius.

Delante de esta firma hay un signo, en el cual dice:

Juan Perez,

NOTA.

El rey Alonso sexto convirtió la mezquita mayor de los reyes de Toledo en iglesia catedral: restauró su arzobispado con los mismos honores que había tenido en tiempo de los godos; hizo elejir y consagrar arzobispo en seguida de la conquista sin apartarse de Toledo; concedió al arzobispo la preeminencia de que, elevándose sobre los demás arzobispos de la España, fuera juez de todos los obispos, abades y clérigos de los dominios reales. Le dió tambien el señorío temporal de varios pueblos.

Para ninguna de tantas cosas contó con el papa, contentándose con haber convocado los obispos, abades y magnates para deliberar en consejo sobre la elección de un arzobispo digno. El electo fué Bernardo, abad de Sahagum, monje francés venido de Cluni con la reyna doña Costanza de Borgoña; y sin embargo de que á éste debió Roma en gran parte la introducción de las novedades curiales en España por el grande ascendiente que tuvo sobre la voluntad del rey y de los obispos españoles, no echó de menos ahora para nada bulas del papa, y admitió el orden episcopal con los honores de primado el dia mismo de la restauración, que fué 18 de diciembre de 1086.

Tanta es la fuerza de la verdad, que no se avergüenzan de seguirla por interés propio los mismos que la combaten por otras ideas.

Núm. 41.

Declaracion de los límites de los obispados de Burgos y Osma por el rey Alonso VI en el concilio de Husillos del año 1088.

Archivo de Burgos, y Loaysa en la Colección de concilios de España pág. 144.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octagesimo octavo, era M.C.XXVI. regnante glorioissimo Adephonso imperatore in Toletto, Legione, Gallecia, Castella et Nagarra, facta est synodus in ecclesia S. Mariae de Fusellis, apud castrum Montloy, praesidente domino Ricardo, viceario sanctae Dei romanae ecclesiae, praesente cum ea domino Bernardo archiepiscopo Toletano, et archiepiscopo domino Petro Aquensi, residentibus cunctis episcopis regni ipsius glorioissimi regis, videlicet Dumiensi episcopo Gundisalvo, Aderico Tudensi episcopo, Arriano Ovetensi episcopo, Osmundo Asturicensi episcopo, Raymundo Palentino episcopo, Petro Legionensi episcopo, necnon electis in ministerium episcopis, Petro in ecclesia beati Jacobi, Martino in ecclesia Coim briensi, Sigefredo in ecclesia Nagrensi, Petro in ecclesia Oriensi; praesentibus itidem abbatis, Fortunio in monasterio Exiliensi, Vincentio in monasterio Assilance, Didaco in monasterio S. Facundi; electis etiam in abbatia regulensi, Joanne in monasterio Oriensi, Petro in coenobio S. Petri Caradignae; cum consilio et consensu supradicti catholici regis, et episcoporum, abbatum, principum, et procerum ipsius regni, necnon totius consilii, facta est divisio inter Oxomensem et Aucensem episcopatum, qui noviter Burgis translatus est. Et quia Oxomensis episcopatus prius à saracenis invasus, quotidie per misericordiam Dei redintegratur; quoniam confinia eorum et termini incerti habebantur, et quia jugis contemptio erat inter Bernardum Toletanum archiepiscopum, ad quem Oxo-